

Damian Wąsik

Nieprawidłowości w dokumentowaniu badań lekarskich w przedmiocie zdolności do kierowania pojazdami – wybrane aspekty dowodowe

Streszczenie

Celem niniejszej publikacji jest próba wykazania przełożenia uchybień w dokumentowaniu badań lekarskich, poprzedzających wydanie orzeczenia lekarskiego, na kierunek rozstrzygnięć w przedmiocie uprawnień do kierowania pojazdami. Autor stara się określić granice dopuszczalnego, ale i efektywnego działania strony zgłaszającej tzw. przeciwdowód, mający zanegować prawidłowość ustaleń orzeczenia lekarskiego jako dokumentu urzędowego. W publikacji zaprezentowano m.in. aktualne poglądy sądów administracyjnych, odnoszących się do problematyki oceny orzeczenia lekarskiego jako dowodu w materii stwierdzania istnienia lub braku przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdami.

Słowa kluczowe

Przeciwwskazania do kierowania pojazdami, dokumentacja medyczna, orzeczenie lekarskie, dowód w postępowaniu administracyjnym.

* * *

1. Wprowadzenie

Ochrona bezpieczeństwa ruchu drogowego wymaga, aby organ uprawniony do wydawania uprawnień do prowadzenia pojazdów czuwał nie tylko nad tym, aby otrzymały je osoby mające odpowiednie kwalifikacje, ale także kontrolował, czy nie utraciły one wymaganych umiejętności¹.

Nie można, ze względu na bezpieczeństwo ruchu drogowego, dopuścić aby pojazdami kierowała osoba, której stan zdrowia na to nie pozwala². Brak reakcji na fakt kierowania pojazdem przez osobę, która z uwagi na zasady bezpieczeństwa

Dr Damian Wąsik, Collegium Medicum im. L. Rydygiera w Bydgoszczy Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

¹ Zob. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z dnia 10 stycznia 2018 r., sygn. II SA/GI 434/17, LEX nr 2449143.

² Zob. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z dnia 30 listopada 2017 r., sygn. II SA/GI 842/17, LEX nr 2417341.

w ruchu drogowym samochodem prowadzić nie powinna, nie daje się pogodzić z interesem społecznym³. Zasadnie zauważa przy tym W. Kotowski, że ruch drogowy z natury rzeczy niesie ze sobą zagrożenia. To, czy zagrożenie to urzeczywistni się w postaci ujemnego w skutkach zdarzenia, czy też nie, zależy od rozsądku wszystkich użytkowników dróg. Największe wymagania odnoszą się do kierujących pojazdami, którzy poza sprawnością fizyczną i psychiczną muszą legitymować się odpowiednim wiekiem i umiejętnościami, a ponadto muszą być wolni od jakichkolwiek przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdami, co potwierdza stosowne zaświadczenie wydane przez uprawnionego lekarza. Dokument ten potwierdza jednak tylko stan zdrowia w czasie ubiegania się o prawo jazdy, czyni więc zadość ze strony formalnej, niekoniecznie idącej w parze ze stanem faktycznym. Stan zdrowia nie musi ulec zmianie przez długi czas po uzyskaniu uprawnień. Nie można wykluczyć jego pogorszenia, co determinuje wiele czynników. Biorąc to pod uwagę, rozważny kierowca powinien systematycznie poddawać się samokontroli przez praktyczne badanie poziomu swojej sprawności oraz rezygnację z jazdy w chwili choćby najmniejszej niepewności co do tego, czy jest zdolny do bezpiecznego prowadzenia pojazdu⁴.

Dla bezpieczeństwa ruchu niezbędne jest czuwanie nad tym, by osoby posiadające uprawnienia do kierowania pojazdami miały wymaganą sprawność nie tylko w chwili ubiegania się o uprawnienia, ale także w okresie późniejszym, kiedy już z tych uprawnień korzystają⁵. Stan zdrowia kierowcy jest okolicznością mogącą podlegać zmianom i względy bezpieczeństwa ruchu wymagają instrumentów prawnych, pozwalających weryfikować stan zdrowia osoby legitymującej się uprawnieniami⁶.

Zasadniczym celem niniejszej publikacji jest próba wykazania przełożenia uchybień w dokumentowaniu badań lekarskich, poprzedzających wydanie orzeczenia lekarskiego, na kierunek rozstrzygnięć w przedmiocie uprawnień do kierowania pojazdami. W tym kontekście należy dokładnie określić granice dopuszczalnego,

³ Zob. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 9 listopada 2017 r., sygn. II SA/Wa 528/17, LEX nr 2428669.

⁴ Por. W. Kotowski, *Komentarz do art. 3 ustawy o kierujących pojazdami*, [w:] W. Kotowski, *Ustawa o kierujących pojazdami. Komentarz*, LEX 2013.

⁵ Por. W. Kotowski, *Komentarz do art. 75 ustawy o kierujących pojazdami*, [w:] W. Kotowski, *Ustawa o kierujących pojazdami. Komentarz*, LEX 2013. W przedmiocie badań lekarskich prowadzonych w celu ustalenia istnienia lub braku przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdami zob. w szczególności P. Engelgardt, E. Pufal, K. Śliwka, *Przydatność wstępnego badania lekarskiego w ocenie kierowców będących pod wpływem środków działających podobnie do alkoholu*, Z Zag. Nauk Sąd. 2006, nr 68, s. 375–377; B. Kurzępa, *Glosa do wyroku WSA w Gdańsku z 19.08.2015 r.*, III SA/Gd 249/15, Paragraf na drodze 2016, nr 4, s. 5–11; *idem*, *Glosa do wyroku WSA w Gdańsku z 4.09.2014 r.*, III SA/Gd 434/14, Paragraf na drodze 2015, nr 4, s. 12–17; *idem*, *Glosa do wyroku WSA w Poznaniu z 5.11.2015 r.*, III SA/Po 472/15, Paragraf na drodze 2016 nr 10, s. 13–19.

⁶ Zob. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku z dnia 9 listopada 2012 r., sygn. III SA/GI 377/12, LEX nr 1249317.

ale i efektywnego działania strony zgłaszającej tzw. przeciwdowód, mający zane-gować prawidłowość ustaleń orzeczenia lekarskiego. Orzeczenie to korzysta wszak z waloru dokumentu urzędowego w ww. kategorii spraw. W publikacji zaprezen-towano m.in. analizę szeregu wyroków sądów administracyjnych, odnoszących się do problematyki oceny orzeczenia lekarskiego jako dowodu w materii stwierdzenia istnienia lub braku przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdami. Doce-lowo zaprezentowana tematyka powinna przełożyć się na prawidłowość stosowa-nia przez organa administracji przepisów dotyczących przyznawania lub pozbawia-nia stron ww. uprawnień.

2. Uwarunkowania prawne przeprowadzania badań lekarskich w celu ustalenia istnienia lub braku przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdami

Zasady wykonywania badań lekarskich i psychologicznych m.in. kierowców oraz kandydatów na kierowców określają przepisy ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami (tekst jedn. Dz. U. z 2019 r., poz. 341), dalej jako „u.k.p.”, a także rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 sierpnia 2019 r. w sprawie ba-dań lekarskich osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami i kie-rowców (Dz. U. z 2019 r., poz. 1659), dalej jako „r.b.l.”

Zgodnie z art. 75 ust. 1 u.k.p. badaniu lekarskiemu przeprowadzanemu w celu ustalenia istnienia lub braku przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdami podlega m.in. osoba ubiegająca się o uzyskanie uprawnień do kierowania po-jazdami silnikowymi, osoba przedłużająca ważność prawa jazdy określonej kate-gorii, osoba ubiegająca się o przywrócenie uprawnienia do kierowania pojazdem cofniętego ze względu na stan zdrowia, kierujący pojazdem silnikowym, jeżeli kie-rował pojazdem w stanie nietrzeźwości, w stanie po użyciu alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu, a także osoba posiadająca prawo jazdy, jeżeli istnieją uzasadnione i poważne zastrzeżenia co do stanu jej zdrowia. W zależności od okoliczności uzasadniających badanie lekarskie jest ono przeprowadzane na wniosek zainteresowanego lub na podstawie właściwego skierowania (art. 75 ust. 2 u.k.p.).

W tym miejscu podnieść należy, że „uzasadnione i poważne zastrzeżenia co do stanu zdrowia” osoby posiadającej prawo jazdy jako przesłanki skierowania na badanie lekarskie oznaczają przede wszystkim wątpliwości wynikające z ujawnie-nia się pewnych obiektywnych okoliczności faktycznych, którym trudno z góry za-przeczyć, bez dodatkowej, medycznej weryfikacji stanu zdrowia kierowcy⁷. Już samo nadużywanie alkoholu, bez konieczności by towarzyszyło mu popełnienie

⁷ Por. decyzja Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Gdańsku z dnia 9 maja 2013 r., znak: 4904/12, LEX nr 1728191.

przestępstwa lub wykroczenia (w tym w zakresie ruchu drogowego) stanowi wystarczającą podstawę do skierowania takiej osoby na badanie lekarskie⁸. Podobnie też uzależnienie od środków psychoaktywnych (odurzających), stwierdzone opinią biegłych psychiatrów, niewątpliwie może mieć wpływ na samopoczucie psychiczne i emocjonalne i uzasadnia przeprowadzenie badań⁹. W. Kotowski słusznie podkreśla, że art. 75 ust. 1 pkt 5 u.k.p. daje podstawę przeprowadzania tzw. badań powypadkowych, mających na celu sprawdzenie stanu zdrowia kierującego pojazdem, który uczestniczył w wypadku, zmierzających do ustalenia, czy jego stan zdrowia nie miał wpływu na zaistnienie wypadku. Na badania te może być skierowany każdy kierujący pojazdem uczestniczącym w wypadku z ofiarami w ludziach, nawet jeśli jest oczywiste, że nie on jest sprawcą. Przy okazji tych badań może się okazać, że stan zdrowia kierującego w chwili wypadku był dobry, ale w wyniku odniesionych obrażeń pogorszył się i mogą zachodzić obawy, czy nie ujawniły się przeciwwskazania zdrowotne do kierowania pojazdem¹⁰.

W myśl art. 77 ust. 1 u.k.p. lekarzem uprawnionym do przeprowadzania wspomnianych badań lekarskich jest osoba łącznie spełniająca następujące wymagania:

1. posiadająca prawo wykonywania zawodu lekarza,
2. posiadająca co najmniej 5-letni staż w zawodzie lekarza,
3. posiadająca specjalizację w zakresie medycyny transportu lub medycyny pracy albo inną specjalizację (w zakresie medycyny przemysłowej, kolejowej, lotniczej, morskiej i tropikalnej, sportowej, ogólnej, rodzinnej lub chorób wewnętrznych) i dodatkowe szkolenie,
4. która nie była skazana prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo popełnione w celu osiągnięcia korzyści majątkowych lub przestępstwo przeciwko wiarygodności dokumentów,
5. jest wpisana do ewidencji uprawnionych lekarzy, prowadzonej przez właściwego marszałka województwa.

Zgodnie z art. 79 ust. 1 u.k.p. w ramach badania lekarskiego uprawniony lekarz może skierować osobę badaną na konsultację do lekarza specjalisty lub psychologa albo zlecić przeprowadzenie pomocniczych badań diagnostycznych. W ust. 2 i 3 omawianego przepisu doprecyzowano, że uprawniony lekarz, po przeprowadzeniu badania lekarskiego, wydaje osobie badanej orzeczenie lekarskie. Orzeczenie to może natomiast zawierać wynikające ze stanu zdrowia ograniczenia w zakresie terminu ważności uprawnienia do kierowania pojazdami, pojazdów, którymi może kierować osoba badana, ich wyposażenia, oznakowania lub przystosowania, jak również specjalnych wymagań wobec osoby kierującej pojazdem.

⁸ Por. decyzja Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Gdańsku z dnia 6 maja 2013 r., znak: 5191/12, LEX nr 1728190.

⁹ Zob. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Bydgoszczy z dnia 27 sierpnia 2008 r., sygn. II SA/Bd 459/2008, CBOSA.

¹⁰ Zob. W. Kotowski, *Komentarz do art. 75 ustawy o kierujących pojazdami*, [w:] W. Kotowski, *Ustawa o kierujących pojazdami. Komentarz*, LEX 2013.

Stosownie do art. 79 ust. 4–7 u.k.p. osoba badana lub podmiot kierujący na badania, niezgadzający się z treścią orzeczenia lekarskiego, może wystąpić z wnioskiem o przeprowadzenie ponownego badania lekarskiego w jednostce określonej w przepisach wydanych na podstawie art. 81 u.k.p. Jednostka mająca przeprowadzać badania w trybie odwoławczym powinna być jednostką o wyższym poziomie referencyjnym w stosunku do jednostki, która przeprowadziła badanie pierwotne. Wniosek o przeprowadzenie ponownego badania lekarskiego składa się pisemnie, w terminie 14 dni od dnia otrzymania orzeczenia lekarskiego, za pośrednictwem lekarza, który je wydał. Orzeczenie lekarskie wydane po przeprowadzeniu ponownego badania lekarskiego jest ostateczne.

W art. 79 ust. 8–9 u.k.p. przewidziano, że w przypadku gdy w orzeczeniu lekarskim zostały stwierdzone przeciwwskazania zdrowotne do kierowania pojazdem albo wynikające ze stanu zdrowia ograniczenia (por. ust. 3), uprawniony lekarz przesyła jego kopię jednostce wykonującej ponowne badanie, jeżeli osoba złożyła wniosek o przeprowadzenie ponownego badania lekarskiego (w tej sytuacji do kopii orzeczenia lekarskiego uprawniony lekarz załącza kopię dokumentacji związanej z przeprowadzonym badaniem), a także staroście właściwemu ze względu na miejsce zamieszkania osoby badanej, po upływie 14 dni od dnia badania, jeżeli osoba badana lub podmiot kierujący na badania nie złożyła wniosku o przeprowadzenie ponownego badania albo orzeczenie lekarskie zostało wydane po przeprowadzeniu ponownego badania (kopię orzeczenia lekarskiego uprawniony lekarz przesyła wówczas marszałkowi województwa mazowieckiego).

Przepis art. 80 ust. 1 – 6 u.k.p. stanowi, że marszałek województwa sprawuje nadzór nad wykonywaniem badań lekarskich i wydawaniem orzeczeń lekarskich do kierowania pojazdem. W ramach nadzoru ww. organ administracji jest uprawniony do prowadzenia kontroli wykonywania badań lekarskich, kontroli dokumentacji prowadzonej w związku z tymi badaniami, jak również kontroli wydawanych orzeczeń. Wymienione kontrole przeprowadza upoważniony przez marszałka województwa uprawniony lekarz. W ramach kompetencji nadzorczych marszałek województwa ma prawo skreślić lekarza z ewidencji uprawnionych lekarzy w przypadku:

- 1) śmierci lekarza;
- 2) gdy lekarz przestał spełniać co najmniej jedno z wymagań formalnych wpisu do ewidencji, określonych w art. 77 ust. 1 pkt 1–4 u.k.p.;
- 3) wobec stwierdzenia rażących nieprawidłowości w wykonywaniu lub dokumentowaniu badań lekarskich.

W dwóch ostatnich przypadkach marszałek województwa wydaje decyzję administracyjną, przy czym ponowne nabycie uprawnień, jeżeli ich utrata była konsekwencją stwierdzenia nieprawidłowości w ich wykonywaniu, może nastąpić po upływie 2 lat od dnia, w którym decyzja o skreśleniu z ewidencji uprawnionych lekarzy stała się ostateczna.

Problematyka m.in. szczegółowych warunków i trybu przeprowadzania badania lekarskiego, zakresu badań lekarskich, konsultacji u lekarzy specjalistów oraz pomocniczych badań diagnostycznych, unormowana została w przepisach wcześniej wskazanego rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 sierpnia 2019 r. w sprawie badań lekarskich osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami i kierowców.

Zgodnie z § 3 ust. 1 r.b.l. badanie lekarskie przeprowadza się po sprawdzeniu tożsamości osoby badanej i złożeniu oświadczenia dotyczącego stanu zdrowia, o którym mowa w art. 78 u.k.p. Należy bowiem zauważyć, że przepis ten zobowiązuje osobę podlegającą badaniu lekarskiemu do wypełnienia oświadczenia w formie ankiety, dotyczącego stanu zdrowia, pod rygorem odpowiedzialności karnej wynikającej z art. 233 k.k. Ankiety składa się uprawnionemu lekarzowi.

W myśl § 4 ust. 1–2 r.b.l. w ramach badania lekarskiego uprawniony lekarz dokonuje oceny stanu zdrowia osoby badanej w celu stwierdzenia istnienia lub braku przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdami w zakresie:

- narządu wzroku,
- narządu słuchu,
- układu ruchu,
- układu sercowo-naczyniowego,
- układu oddechowego,
- układu nerwowego (w tym padaczki),
- obturacyjnego bezdechu podczas snu,
- czynności nerek,
- cukrzycy (przy uwzględnieniu wyników badania poziomu glikemii),
- stanu psychicznego,
- objawów wskazujących na uzależnienie od alkoholu lub jego nadużywanie,
- objawów wskazujących na uzależnienie od środków działających podobnie do alkoholu lub ich nadużywanie,
- stosowania produktów leczniczych mogących mieć wpływ na zdolność do kierowania pojazdami,
- ewentualnie innych poważnych zaburzeń stanu zdrowia, które mogą stanowić zagrożenie w sytuacji kierowania pojazdami.

W zakresie badania lekarskiego uprawniony lekarz uwzględni u osoby badanej obecność i rodzaj schorzenia, stopień zaawansowania objawów chorobowych i ich dynamikę, z uwzględnieniem możliwości rozwoju choroby, jak i cofania się jej objawów, oraz rozważy zagrożenia dla bezpieczeństwa ruchu drogowego, jakie mogą mieć miejsce w przypadku kierowania przez tę osobę pojazdami.

Zgodnie z § 6 ust. 1 r.b.l. uprawniony lekarz może skierować osobę badaną na konsultację do lekarza posiadającego specjalizację w określonej dziedzinie medycyny lub psychologa albo zlecić przeprowadzenie pomocniczych badań diagnostycznych, w zakresie, o którym mowa w § 4 ust. 1 r.b.l., w celu oceny schorzenia

lub stopnia zaawansowania objawów chorobowych. Należy przy tym pamiętać, że w przypadkach wymienionych w § 6 ust. 2 r.b.l., konsultacja u lekarza posiadającego specjalizację w dziedzinie okulistyki jest obligatoryjna.

Uprawniony lekarz, po przeprowadzeniu badania lekarskiego, wystawia orzeczenie lekarskie, którego oryginał otrzymuje osoba badana, a kopię dołącza się do dokumentacji badania prowadzonej w formie karty badania lekarskiego (§ 7 ust. 1–2 r.b.l.). Jeżeli osoba ubiegająca się o uzyskanie uprawnień do kierowania pojazdami albo kierowca podlega jednocześnie badaniom lekarskim dla więcej niż jednej kategorii prawa jazdy, przeprowadza się jedno badanie lekarskie obejmujące swoim zakresem wszystkie wymagania związane z tymi kategoriami (§ 9 r.b.l.).

W myśl § 10 ust. 1 r.b.l. jednostkami uprawnionymi do przeprowadzania badań lekarskich, w zależności od osoby badanej (art. 75 u.k.p.), są wojewódzkie ośrodki medycyny pracy, właściwe ze względu na miejsce zamieszkania osoby badanej, a także jednostki organizacyjne służby medycyny pracy, o których mowa w art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o służbie medycyny pracy (tekst jedn. Dz. U. z 2019 r., poz. 1175), właściwe ze względu na siedzibę szkoły. Zgodnie natomiast z § 11 r.b.l. jednostkami uprawnionymi do przeprowadzenia ponownego badania lekarskiego są w przypadku orzeczenia lekarskiego wydanego przez:

- 1) uprawnionego lekarza – wojewódzkie ośrodki medycyny pracy, a w przypadku kandydatów, uczniów lub słuchaczy, o których mowa w art. 75 ust. 1 pkt 7 i 8 u.k.p. – wojewódzkie ośrodki medycyny pracy, właściwe ze względu na siedzibę szkoły;
- 2) uprawnionego lekarza zatrudnionego w wojewódzkim ośrodku medycyny pracy – Centrum Naukowe Medycyny Kolejowej w Warszawie, Instytut Medycyny Pracy im. prof. dr. med. Jerzego Nofera w Łodzi, Instytut Medycyny Wsi im. Witolda Chodźki w Lublinie, Uniwersyteckie Centrum Medycyny Morskiej i Tropikalnej w Gdyni lub Wojskowy Instytut Medycyny Lotniczej w Warszawie.

3. Orzeczenie lekarskie jako dowód w postępowaniu administracyjnym

O zakresie postępowania dowodowego decyduje nie subiektywne przekonanie strony, lecz treść przepisów prawa materialnego mających zastosowanie w danej sprawie. Niezbędne dowody przeprowadza się w celu ustalenia okoliczności, które rzeczywiście mogą mieć znaczenie prawne dla sprawy¹¹.

¹¹ Zob. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 28 maja 2019 r., sygn. II OSK 1273/18, LEX nr 2690610. W przedmiocie postępowania dowodowego w sprawach administracyjnych zob. też w szczególności: B. Sygit, *Kwestie dowodowe w Kodeksie postępowania administracyjnego*, ST 1999, nr 7-8; M. Cieślak, *Dowody w postępowaniu sądowym, arbitrażowym i administracyjnym*, Warszawa 1968; B. Adamiak, *System środków dowodowych w ogólnym postępowaniu administracyjnym*, A UW No 665, PPA XVIII, Wrocław 1984; S. Kalinowski, *Dowód z opinii instytutu, zakładu i urzędu w postępowaniu sądowym i administracyjnym*, Warszawa 1967; P. Daniel, *Administracyjne postępowanie dowodowe*, Wrocław 2013; R. Suwaj, *Postępowanie dowodowe w świetle*

W art. 75 § 1 k.p.a. przewidziano, że jako dowód należy dopuścić wszystko, co może przyczynić się do wyjaśnienia sprawy, a nie jest sprzeczne z prawem. W szczególności dowodem mogą być dokumenty, zeznania świadków, opinie biegłych oraz oględziny.

W orzecznictwie sądowo-administracyjnym słusznie zauważa się, że przepis art. 75 § 1 k.p.a. nie zawiera zamkniętego katalogu środków dowodowych dopuszczonych w postępowaniu dowodowym, zaś użycie sformułowania „w szczególności” pozwala przyjąć, że wyliczenie to jest jedynie przykładowe. Powyższe oznacza, że ustawodawca nie ograniczył liczby środków dowodowych, za pomocą których organ może dokonać pełnych i zarazem prawidłowych ustaleń faktycznych sprawy¹². Tym samym w myśl art. 75 k.p.a. niedopuszczalne jest stosowanie formalnej teorii dowodów poprzez twierdzenie, że daną okoliczność można udowodnić wyłącznie określonymi środkami dowodowymi bądź też przez tworzenie nowych reguł korzystania ze środków dowodowych¹³. Z drugiej strony w sytuacji gdy organ ma ograniczoną możliwość ustalenia danego faktu, nie można kontestować jego ustaleń opartych na danym dowodzie tylko dlatego, że to jedyny dowód¹⁴.

Zgodnie z art. 76 § 1 k.p.a. dokumenty urzędowe sporządzone w przepisanej formie przez powołane do tego organy państwowe w ich zakresie działania stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo stwierdzone. Jak przewidziano w § 2 ww. przepisu, powyższą zasadę stosuje się odpowiednio do dokumentów urzędowych sporządzanych przez organy jednostek organizacyjnych lub podmioty, w zakresie poruczonych im z mocy prawa lub porozumienia spraw wymienionych w art. 1 pkt 1 i 4 k.p.a. (postępowania przed organami administracji publicznej w należących do właściwości tych organów sprawach indywidualnych rozstrzyganych w drodze decyzji administracyjnych albo załatwianych milcząco, a także postępowania w sprawach wydawania zaświadczeń). Co istotne, stosownie do art. 76 § 3 k.p.a. przepisy § 1 i 2 nie wyłączają możliwości przeprowadzenia dowodu przeciwko treści dokumentów wymienionych w tych przepisach.

W odniesieniu do wykładni przepisu art. 76 k.p.a. wyrażano m.in. pogląd, zgodnie z którym jeżeli w dyspozycji organu znajduje się dokument urzędowy w rozumieniu art. 76 § 1 k.p.a., to dalsze prowadzenie postępowania dowodowego

przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego, Ostrołęka 2005; A. Wiktorowska, § 17. *Postępowanie dowodowe* [w:] M. Wierzbowski (red.), *Postępowanie administracyjne – ogólne, podatkowe, egzekucyjne i przed sądami administracyjnymi*, Warszawa 2017, s. 111–139.

¹² Por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 20 lutego 2019 r., sygn. II OSK 820/17, Legalis nr 1898906.

¹³ Zob. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie 30 sierpnia 2010 r., sygn. VI SA/Wa 1112/10, Legalis nr 526209.

¹⁴ Por. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Łodzi z dnia 20 października 2009 r., sygn. II SA/Łd 193/09, Legalis nr 226555.

staje się zbędne¹⁵. Podważenie wiarygodności takiego dokumentu może mieć jednak miejsce – szczególnie wówczas, gdy ze zgromadzonych w toku postępowania innych dokumentów wyłania się odmienny obraz, aniżeli wynikający z treści ww. kwestionowanego dokumentu¹⁶.

W judykaturze sformułowano stanowisko, zgodnie z którym orzeczenia lekarskie wydane przez uprawnione jednostki medyczne nie podlegają weryfikacji przez organy administracji publicznej (starostę) w prowadzonych przez te organy postępowaniach o wydanie lub cofnięcie uprawnień do kierowania pojazdami silnikowymi. Organy są związane takimi orzeczeniami lekarskimi i nie mają jakichkolwiek podstaw formalnoprawnych do kwestionowania okoliczności objętych treścią tych orzeczeń. Co więcej, orzeczenie lekarskie, o którym mowa w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 29 sierpnia 2019 r. w sprawie badań lekarskich osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami i kierowców nie jest opinią biegłego w rozumieniu art. 75 § 1 k.p.a., która podlega kontroli organu administracji¹⁷. Regulacja przewidziana w ww. rozporządzeniu dotycząca czynności specjalistycznych, jakimi są badania lekarskie, sposób ich przeprowadzania i rozpoznawania odwołań, stanowi procedurę odrębną od procedury administracyjnej. Sprawa to, że ostateczne orzeczenia lekarskie nie podlegają weryfikacji tak pod względem ich treści, jak i procedowania¹⁸.

Prostą konsekwencją powyższego jest reguła, iż wydanie decyzji cofającej uprawnienia do kierowania pojazdami silnikowymi nie zostało pozostawione swobodnemu uznaniu organu i jego ocenie, co do zasadności wydania takiej decyzji. W przypadku bowiem stwierdzenia przez uprawnionego lekarza w orzeczeniu lekarskim istnienia przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania przez stronę pojazdami silnikowymi, starosta ma bezwzględny obowiązek wydania decyzji cofającej kierowcy uprawnienia do kierowania pojazdami. Organ administracji jest więc

¹⁵ Por. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 26 czerwca 2018 r., sygn. VII SA/Wa 2108/17, Legalis nr 1811336.

¹⁶ Por. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie z dnia 26 marca 2018 r., sygn. II SA/Sz 145/15, Legalis nr 1789363.

¹⁷ Zob. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie z dnia 9 maja 2018 r., sygn. II SA/Sz 225/18, Legalis nr 1780780; wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 16 października 2013 r., sygn. I OSK 952/12, CBOSA; wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 22 czerwca 2009 r., sygn. I OSK 840/08, CBOSA; wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 17 marca 2005 r., sygn. I OSK 1273/04, CBOSA; wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 23 marca 2017 r., sygn. I OSK 2195/16, CBOSA; wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 26 lipca 2016 r., sygn. I OSK 2646/14, CBOSA.

¹⁸ Zob. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 17 marca 2005 r., sygn. OSK 1273/04, CBOSA. Orzeczenia lekarskie uprawnionych lekarzy podmiotu odwoławczego mają walor ostateczności. Bez tych orzeczeń lub sprzecznie z nimi starosta nie może dokonywać samodzielnych ocen co do tego, czy kierowca – ze względu na stan zdrowia – jest w stanie kierować pojazdem w sposób niezagrażający bezpieczeństwu ruchu drogowego. Por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 29 stycznia 2008 r., sygn. I OSK 2028/06, Legalis nr 111170.

związany treścią orzeczenia lekarskiego stwierdzającego istnienie przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdami danej kategorii¹⁹.

Dokonywana przez organy administracji ocena orzeczeń lekarskich wydanych przez jednostki medyczne wymienione w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 29 sierpnia 2019 r. w sprawie badań lekarskich osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami i kierowców, mieści się w ramach swobodnej oceny dowodów, o której mowa w art. 80 k.p.a., nie może także tracić z pola widzenia istoty regulacji przewidzianych w ustawie z dnia 20 czerwca 1997 r. – *Prawo o ruchu drogowym* (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r., poz. 1990 ze zm.). Mianowicie cofnięcie uprawnień ma charakter prewencyjny, zabezpieczający – dotyczy sytuacji, gdy jest wielce prawdopodobne, że kierowca – ze względu na stan zdrowia (lub kwalifikacje) – nie jest w stanie kierować pojazdem w sposób niezagrażający bezpieczeństwu ruchu drogowego i nienarażający kogokolwiek na szkodę. Niewątpliwie ochrona bezpieczeństwa ruchu drogowego wymaga, aby organ uprawniony do wydawania uprawnień do prowadzenia pojazdów czuwał nie tylko nad tym, aby otrzymywały je osoby mające odpowiedni stan zdrowia, ale także kontrolował, czy nie utraciły one tych warunków²⁰.

4. Nierzetelne dokumentowanie badań lekarskich – implikacje dowodowe

Biorąc pod uwagę charakter i zakres ewentualnych nieprawidłowości w realizacji ustawowego obowiązku przeprowadzania badań lekarskich w celu ustalenia istnienia lub braku przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdami przyjąć należy, że nierzetelnym badaniem lekarskim będzie badanie przeprowadzone w sposób niedokładny, z pominięciem istotnych z punktu widzenia danego przypadku procedur diagnostycznych lub błędną interpretacją ich wyników, nieuwzględniające wszystkich zgromadzonych dokumentów medycznych mających znaczenie dla oceny predyspozycji zdrowotnych badanego, zakończone wydaniem orzeczenia lekarskiego nieodzwierciedlającego rzeczywistego stanu zdrowotnego badanego i jego przełożenia na ocenę zdolności psychofizycznej do bezpiecznego prowadzenia pojazdów. Konsekwencją powyższych okoliczności może być nierzetelne prowadzenie dokumentacji medycznej, obciążonej brakami materiałów źródłowych, utrudniających czy wręcz uniemożliwiających organom administracji odтворzenie przebiegu czynności lekarskich, a także ocenę ich formalnej prawidłowości.

Podkreślić należy, że w praktyce zachodzą sytuacje wymuszające na stronie postępowania administracyjnego dotyczące stwierdzenia istnienia lub braku

¹⁹ Zob. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie z dnia 8 stycznia 2015 r., sygn. III SA/Kr 1589/14, CBOSA; wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Bydgoszczy z dnia 17 grudnia 2014 r., sygn. II SA/Bd 1269/14, CBOSA.

²⁰ Por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 29 stycznia 2008 r., sygn. I OSK 2028/06, Legalis nr 111170.

przeciwwskazań do prowadzenia pojazdami szczególną aktywność dowodową. Przekonują o tym chociażby ustalenia Najwyższej Izby Kontroli. W 2015 r. NIK w ramach oceny działalności w latach 2013–2014 (I półrocze) organów administracji samorządowej – starostów i marszałków województw, a także wojewódzkich ośrodków ruchu drogowego w zakresie szkolenia i egzaminowania kandydatów na kierowców oraz wydawania im uprawnień do kierowania pojazdami, przeprowadził kontrolę m.in. prawidłowości sprawowania nadzoru nad wykonywaniem badań lekarskich i przeprowadzaniem badań psychologicznych oraz wydawaniem odpowiednich orzeczeń. Ustalenia kontroli ujęto w dokumencie „*Nadawanie uprawnień do kierowania pojazdami. Informacja o wynikach kontroli*” (KIN-4101-04-00/2014, Warszawa 2015)²¹. W wyniku przeprowadzonej kontroli NIK dostrzegł, że w analizowanym okresie kontrolowane samorzady województw nieprawidłowo realizowały zadania związane z nadzorem nad wykonywaniem badań lekarskich i psychologicznych oraz wydawaniem stosownych orzeczeń. Nadzór ten sprawowany był nierzetelnie, a w co drugim urzędzie ujawniono przypadki nieuprawnionego przekazania podmiotom zewnętrznym zadań, należących do wyłącznej kompetencji marszałka województwa. Pomimo że podczas kontroli dotyczących przeprowadzania badań lekarskich oraz psychologicznych w 42,6% i, odpowiednio, 79,3% przypadkach stwierdzano nieprawidłowości w wykonywaniu i dokumentowaniu badań (w 130 na 305 kontroli wykonywania badań lekarskich oraz w 46 na 58 kontroli badań psychologicznych), jedynie Marszałek Województwa Pomorskiego – i to wyłącznie w odniesieniu do badań lekarskich, wydał jedną decyzję o skreśleniu z ewidencji uprawnionego lekarza z powodu stwierdzenia rażących nieprawidłowości w wykonywaniu lub dokumentowaniu badań lekarskich oraz dwie ze względu na niespełnienie przez lekarza co najmniej jednego z wymagań. Nieprawidłowości dotyczyły w szczególności braku dokumentacji potwierdzającej przeprowadzenie wszystkich wymaganych badań, w tym dotyczących stanu narządu słuchu, równowagi i wzroku, braku wyników wymaganych konsultacji specjalistycznych, kopii wydanych orzeczeń oraz uzasadnienia w kartach badania. Stwierdzano m.in. takie uchybienia, jak brak opisu badania wrażliwości na oślnienie, brak wyniku badań audiometrycznych, brak dokumentowania badań pola widzenia i rozpoznawania barw, brak dokumentacji medycznej dotyczącej badania narządu słuchu i równowagi oraz brak dołączenia do dokumentacji medycznej kopii wydanego orzeczenia, dotyczącego całości kontrolowanej dokumentacji.

Przenosząc powyższe wnioski na grunt proceduralny (procesowy) podnieść należy, że w orzecznictwie sądowo-administracyjnym utrwalone zostało stanowisko, zgodnie z którym orzeczenie lekarskie stanowi dokument urzędowy sporządzony w przepisanej formie przez uprawnionego lekarza państwowej jednostki organizacyjnej. Oznacza to, że w myśl art. 76 § 3 k.p.a. dopuszczalne jest przepro-

²¹ Źródło: <https://www.nik.gov.pl/plik/id,9633,vp,11884.pdf> (Dostęp: 26 listopada 2019 r.).

wadzenie dowodu tylko przeciwko treści tego dokumentu. Przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego nie wprowadzają ograniczeń w odniesieniu do środków dowodowych, które organ orzekający może dopuścić w celu obalenia mocy dowodowej dokumentu urzędowego. W razie obalenia domniemania zgodności z prawdą lub domniemania prawdziwości dokumentu urzędowego nie może on być potraktowany jako dowód w sprawie. Tym samym dokonywana kontrola legalności zaskarżonych decyzji winna uwzględniać charakter orzeczenia lekarskiego jako środka dowodowego, o którym mowa w art. 76 § 2 k.p.a.²²

Nie ulega wątpliwości, że podstawowym trybem kwestionowania i zmiany przez stronę ustaleń orzeczniczych w sprawach dotyczących istnienia lub braku przeciwwskazań do prowadzenia pojazdami, jest przewidziany w art. 79 u.k.p. wniosek o przeprowadzenie ponownego badania lekarskiego w jednostce o wyższym stopniu referencyjności. Uprawnienie do tego typu odwołania się stanowi gwarancję zapewnienia ochrony praw osoby badanej. Uprawniony lekarz organu odwoławczego wydając orzeczenie uwzględnia nie tylko wyniki przeprowadzonego przez siebie badania, lecz również dokumentację medyczną zgromadzoną przez lekarza orzekającego w pierwszej instancji oraz wyniki konsultacji oraz badań specjalistycznych, pomocniczych, jeśli uznał je za niezbędne. Na etapie powyższego postępowania diagnostyczno-orzeczniczego strona może podważać prawidłowość wyników badań, przedstawiając będące w jej posiadaniu dokumenty lekarskie, takie jak orzeczenia, zaświadczenia, historie choroby, czy wreszcie wyniki innych badań mające znaczenie w sprawie²³.

Niekiedy też w orzecznictwie można zetknąć się z kontrowersyjnym stanowiskiem, w myśl którego osoba badana lub podmiot kierujący na badania, niezgadzający się z treścią orzeczenia lekarskiego, może wystąpić z wnioskiem o przeprowadzenie ponownego badania lekarskiego w jednostce określonej w przepisach wydanych na podstawie art. 81 u.k.p.²⁴ Niemniej jednak przepisy rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 sierpnia 2019 r. w sprawie badań lekarskich osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami i kierowców nie przewidują możliwości zmiany ostatecznego orzeczenia przez uprawnionych lekarzy w drodze ponownego badania strony, czy wydania stanowiska w sprawie podtrzymania swojego orzeczenia, co w zasadzie prowadziłoby do konieczności przeprowadzenia ponownego badania lekarskiego. Nie może budzić natomiast wątpliwości, że organ

²² Zob. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 16 października 2013 r., sygn. I OSK 952/12, Legalis nr 738705; wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 7 lutego 2006 r., sygn. I OSK 420/05, CBOSA; wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 11 stycznia 2007 r., sygn. I OSK 251/06, CBOSA; wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 26 czerwca 2007 r., sygn. akt I OSK 1078/06, CBOSA.

²³ Zob. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie z dnia 16 lutego 2017 r., sygn. III SA/Kr 810/16, LEX nr 2237081; wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Lublinie z dnia 26 czerwca 2014 r., sygn. akt III SA/Lu 91/14, CBOSA.

²⁴ Zob. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie z dnia 9 maja 2018 r., sygn. II SA/Sz 225/18, Legalis nr 1780780.

może domagać się przekazania informacji dotyczących przebiegu postępowania pod względem formalnym, tj. rodzaju (zakresu) badań, właściwego wykorzystania dokumentacji medycznej itp., aby mógł podjąć decyzję, czy orzeczenie lekarskie jest wiarygodne i w konsekwencji, czy może stanowić podstawę rozstrzygnięcia w określonej sprawie. Obowiązek wyczerpującego zebrania i wnikliwego rozpatrzenia materiału dowodowego spoczywa bowiem na organie administracji²⁵.

5. Podsumowanie

Gdy strona postępowania administracyjnego, np. na etapie postępowania odwoławczego przed właściwym samorządowym kolegium odwoławczym, przedstawi dokumentację lekarską swego leczenia, rzutuującą na rzetelność przeprowadzonych badań w przedmiocie zdolności do prowadzenia pojazdów, dokumentacja ta powinna być traktowana jako dowód w sprawie i poddana należytej ocenie. Organ powinien wówczas wyjaśnić, dlaczego wykonane np. na zlecenie skarżącego badania nie spowodowały zmiany stanowiska w danej sprawie. Skoro bowiem skarżący na etapie odwoławczym przedstawia wyniki badań, które jak twierdzi, przeczą stanowisku lekarzy sporządzających stosowne orzeczenie lekarskie, zaangażowanie organu odwoławczego w wyjaśnienie, dlaczego nie przychylnono się do jego argumentacji, winno być wielce staranne²⁶. Obowiązkiem organu odwoławczego jest w tej sytuacji przeprowadzenie dodatkowego postępowania wyjaśniającego i ustalenie, czy jednostki orzecznicze medycyny pracy podtrzymują swoje dotychczasowe orzeczenia po zapoznaniu się z przedłożonymi przez skarżącego wynikami badań.

W świetle charakteru orzeczenia lekarskiego wydanego w trybie określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 29 sierpnia 2019 r. w sprawie badań lekarskich osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami i kierowców jako dokumentu urzędowego i prawa strony do przeprowadzenia dowodu przeciwko jego treści, każdorazowo w rozpoznawanych przez organ sprawach należy przede wszystkim rozważyć, czy przedłożone przez skarżącego wyniki badań mogą zostać uznane za skuteczny dowód podważający w istotny sposób wiarygodność orzeczeń lekarskich wydanych przez jednostki wskazane w rozporządzeniu²⁷.

²⁵ Por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 29 stycznia 2008 r., sygn. I OSK 2028/06, Legalis nr 111170.

²⁶ Por. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu z dnia 14 października 2009 r., sygn. IV SA/Wr 242/09, Legalis nr 188618.

²⁷ Por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 29 stycznia 2008 r., sygn. I OSK 2028/06, Legalis nr 111170. Kontrola merytoryczna orzeczenia lekarskiego również została przepisami określona i możliwa jest – według dominującego poglądu judykatury – wyłącznie w ramach postępowania odwoławczego prowadzonego przez uprawnione jednostki orzecznicze wymienione w § 11 pkt 2 rozporządzenia. Przeprowadzenie dowodu przeciwko treści „orzeczenia lekarskiego” jest możliwe wyłącznie poprzez przedstawienie innego „orzeczenia lekarskiego” spełniającego kryteria

W tym miejscu zastrzec należy jednak, że brak jest podstaw do przyjęcia, że każdorazowe uzupełnienie materiału dowodowego koniecznym czyni wydanie nowego orzeczenia lekarskiego²⁸.

Okoliczność powyższa powinna być oceniana indywidualnie, z uwzględnieniem stanu faktycznego danej sprawy. Inicjatywa w dostarczaniu tzw. przeciwdowodu, o którym mowa w art. 76 § 3 k.p.a., spoczywać będzie – z reguły – na stronie. Trudno bowiem wymagać od organów administracji publicznej przyjmowania a priori założenia o wątpliwościach co do rzetelności orzeczenia lekarskiego w każdym przypadku, gdy niewystarczająco udokumentowane zastrzeżenia w tym względzie podniesie strona postępowania.

Bibliografia

1. Adamiak, B. (1984). System środków dowodowych w ogólnym postępowaniu administracyjnym, AUW No 665, PPA XVIII, Wrocław.
2. Cieślak, M. (1968). Dowody w postępowaniu sądowym, arbitrażowym i administracyjnym, Warszawa.
3. Daniel, P. (2013). Administracyjne postępowanie dowodowe, Wrocław.
4. Engelgardt, P. Pufal, E. Śliwka, K. (2006). Przydatność wstępnego badania lekarskiego w ocenie kierowców będących pod wpływem środków działających podobnie do alkoholu, *Z Zag. Nauk Sąd.* 2006, nr 68, s. 375–377.
5. Kalinowski, S. (1967). Dowód z opinii instytutu, zakładu i urzędu w postępowaniu sądowym i administracyjnym, Warszawa.
6. Kotowski, W. (2013). Komentarz do art. 3 ustawy o kierujących pojazdami, [w:] W. Kotowski, *Ustawa o kierujących pojazdami. Komentarz*, LEX 2013.
7. Kotowski, W., (2013). Komentarz do art. 75 ustawy o kierujących pojazdami, [w:] W. Kotowski, *Ustawa o kierujących pojazdami. Komentarz*, LEX 2013.
8. Kurzępa, B., (2016). Glosa do wyroku WSA w Gdańsku z 19.08.2015 r., III SA/Gd 249/15, Paragraf na drodze 2016, nr 4, s. 5–11.
9. Kurzępa, B. (2015) Glosa do wyroku WSA w Gdańsku z 4.09.2014 r., III SA/Gd 434/14, Paragraf na drodze 2015, nr 4, s. 12–17.
10. Kurzępa, B. (2016). Glosa do wyroku WSA w Poznaniu z 5.11.2015 r., III SA/Po 472/15, Paragraf na drodze 2016 nr 10 s. 13–19.
11. Suwaj, R., (2005). Postępowanie dowodowe w świetle przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego, Ostrołęka.
12. Sygit, B. (1999). Kwestie dowodowe w Kodeksie postępowania administracyjnego, ST 1999, nr 7–8.

rozporządzenia. Postępowaniu o cofnięcie prawa jazdy prawodawca postawił określone wymagania orzeczeniu lekarskiemu, jako dowodowi, na podstawie którego orzekają organy administracyjne. Otóż musi to być orzeczenie wydane przez „uprawnionego lekarza” i to funkcjonującego w odpowiednich strukturach. Zob. wyrok NSA z dnia 26 lipca 2016 r. sygn. I OSK 2646/14, CBOSA; wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie z dnia 16 lutego 2017 r., sygn. III SA/Kr 810/16, LEX nr 2237081.

²⁸ Zob. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Kielcach z dnia 11 kwietnia 2018 r., sygn. II SA/Ke 77/18, LEX nr 2484951.

13. Wiktorowska, A. (2017). § 17. Postępowanie dowodowe, [w:] M. Wierzbowski (red.), Postępowanie administracyjne – ogólne, podatkowe, egzekucyjne i przed sądami administracyjnymi, Warszawa 2017, s. 111–139.

* * *

Deficiencies in documenting medical examinations in the area of driving licences – selected aspects of legal evidence

Abstract

The purpose of this publication is to indicate the impact of deficiencies in documenting medical examinations on decisions regarding driving licences. The author makes an attempt at specifying the limits of the admissible and effective action of the party reporting the counter-evidence, which is to negate the correctness of the findings of the medical certificate as an official document. The publication presents, *inter alia*, an analysis of a number of administrative court judgements related to the issue of assessing a medical certificate as evidence in cases of establishing the existence or absence of health contraindications for driving vehicles.

Key words

Contraindications for vehicle driving, medical documentation, medical certificate, evidence in administrative proceedings.

